

Krúdy Gyula pályakezdése

Katona Béla tanulmánykötete

Másfél évtizedes szorgos és alapos kutatómunka eredménye a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola docensének, Katona Bélának a tanulmánya, amely Krúdy Gyula pályakezdésének legfontosabb életrajzi és esztétikai kérdéseinek tisztázására vállalkozott. Csak az tudja igazán megbecsülni ezt a könyvet, aki emlékszik arra, hogy nem is olyan régen még mennyi hamis legenda keringett az író ifjúkorával kapcsolatban, hány pontatlan, vagy éppenséggel költött adat zavarta a kutatókat, irodalomtörténészeket. Az életműnek ezt a részét, a századfordulóig írt zengéket már csak azért sem becsülték sokra, mert java részüket kizárólag a beavattak ismerték.

Katona Béla részletes kritikai munkával tisztázta a gyermekkor, a diákévek, az első, vidéki újságíróskodás (Debrecen, Nagyvárad) és a kezdeti pesti évek életrajzi adatait, meggyőzően taglalta azokat a társadalmi hatásokat és személyes kapcsolatokat, amelyek az ifjú Krúdy emberi és írói karakterének kialakulására döntő hatással voltak. Ugyanakkor érdemüknek megfelelően elemzi könyvében a pályakezdő elbeszéléseket, regényeket és publicisztikai írásokat.

Ismeretes, hogy Krúdy már középiskolás korától kezdve, tizennégy évesen publikált, de az egészen ifjúkori (jobbára álnéven megjelent) írásainak lelőhelyeit is Katona Béla kutatta fel, illetve ő tisztázta megnyugtatóan szerzőségüket. Az első novellától a századfordulón írt *Aranybánya* című regényig a tanulmány szerzője az ismertetés és az elemzés során mindig azt tartja — igen helyesen — a legfontosabb szempontnak, hogy az adott írás mennyiben sejteti a későbbi nagy író. Meggyőzően mutat rá arra, hogy Krúdy már ifjú korában megtette azokat a kezdeti lépéseket, amelyek majd egy hosszabb kitérő (a Mikszáth hatására 1900—1908. között írt novellák) után ahhoz az egyéni látásmódhoz és stílushoz vezettek,

amely páratlan irodalmunkban.

Ha az egyes elbeszélő művek esztétikai taglalását olykor kissé elnagyoltnak érezzük is, ha a társadalmi körképet (főként a fővárosi években) némileg vázlatosnak kell is tartanunk, Katona Béla munkájának alapvető érdeme felbecsülhetetlen: a klasszikus író pályakezdésének olyan fehér foltjait tüntette el, amelyek az évek múlásával, az élő tanúk halálával mind kevésbé lettek volna feltérképezhetőek. (*Akadémiai Kiadó.*)

— a a —
